

96. ՀՈՒ՞ ԸՐԱՎ, ՀՈՒ՞ ՉԸՐԱՎ, ՊԸՐԿԸՓՈՒՍԱՆ
ԿԸՆԵԳՅՆ ԸՐԱՎ

Մին աքյինչի մարթ ա ինում, տա տարեն տասներկու ամբես անում ար, անում, միշտ պակաս ար ապրում: Թա ցորեն ար վարում, կյարի հաց ար օտում, թա կյարի յար վարում, էլլա կյարի հաց ար օտում: Կյեցն էլ վրեչ մին լնվ շոր կար, վրեչ էլ մին մարթու հետա հըսնում ար: Տէնակը եկալ ար վըսկուռեն տեմ ինգյալ:

Ուրերան մին օր էլ էտ մարթը կեզանն ասում ա.—Ա՛ կնեգյ, հինչան ա՞, վրեր ըխշադում ըմ, ըխշադում, վրեչ մաղընն կլոխն ա մին պեն ինգյոնում, վրեչ էլ մաղընն տակեն ա պեն ուրվամ, ցորեն ըմ վարում, կյարի հաց ըմ օտում, կյարի յըմ վարում, էլլա կյարի հաց ըմ օտում: Կնեգյն ասում ա.—Քու հար ապրե, էտ նրանա յա, վրեր քու քուր քըղաքումն ո՛ւրան լնվ շի պահում, տրա հետե յիլ մրեր հացը կյարի յա տընոնում, թա նըղանում ըս, քու քվոր անա նըղաց:

Մին օր էտ մարթը քյիննամ ա քաղաք, նի մենում քվորը տոնը: Քուրն ախպորը վրեր տընսնում ա, շատ ա ուրխանում, հըրցնում ա շենան, ո՛ւրան ըպրուտտան, ըխշըղանքան: Ախպըրն ամման հինչ նաղլ ա անում: Էն էլ ա նաղլ անում, վրեր կնեգյն ասալ ա: Քուրն էտ վրեր ըսկանում ա, մաննը կօում ա, ասում.—Վրեր իտի յա, տղա քըզնըհետ կըտանես շենը, հացըտ ցորեն ա տընըլական: Էտ տղեն էլ քըղաքումը քաչալ ըն իլնլ ըսելիս:

էրկու օրան ետն էտ մարթը քաշալը յոր ա օնում, կյամ շենը: էտ օրան քաշալը նան հօրան դանին բիրանդի քիննամ ըն հանդ, բիրանդի կյամ:

Մին օր էլ քաշալն հօրան դանուն նհընտ հանդ քիննալիս քամակ ա ինգյոմ, քիննամ տանան մոտե կողլը կենում, տընսնում քյուխվընն տղան կյամ ա դանուն տոն, խիլլան կենում, տոն կյամ: Տոն կյանլիս քըռըկնգանն ասում ա.—Սօր քիննանկան ըմ հանդ, միւրե վար կա ընելի, իմ եղանցըս մինին ճակատը սիպտակ ա, էն մինին փորեն տակն էլ ա սիպտակ, հըռըցանա վըբր տընսնաս, գլիդմ վըբր ես ըմ, կըկյաս:

Քաշալն էտ վըբր ըսկանում ա, վաղ ա տամ հանդ, դանուն անա մին յալլիս յոր օնում, եղանը ճակատը պըննդ կապում, էն մին եղանը փորեն տակավն էլ հօրան հալավն ա կապում: Դանուն վընչ մին պեն շի ասում:

Քաշալը կեսօրան մոտե ելում ա, տընսնամ քըռակենը ամբընն հինչլըլընխում կապած կյամ ա: Մարթը մնամ ա դարմացած, ասում ա.—Ա՛ կենգլ, էտ վըհ՛ր խաշա յա, վըբր մըղնտի հաց ըս պերալ: Կենգլն ասում ա.—Դե հինչ ա՛նընմ, քըղաքու սուվըբրած տղա յա, պիտի օտըն, վըբր պեն անըն: Քաշալն ասում ա.—Իմ քըռակեն շնորքով կենգլ ա, տընս հավը հինչ լնվ էլ իփնվ ա, ամմա մըղափուն, վըբր ըրաղեն ըստըքանեն մինը մննան քցալ ա: Նստում ըն մին լավ օտում-խմում, եր կենում ըսկսում վար անընը:

Քըռակենը վըբր տոն ա քիննամ, քաշալը կարն հըղըցավ քիննամ ա պիցրանհն սուրփ ծառեն հըշեն դաթը, մաշը նի մննում, ընդընդան մենակ քընթը տուս օնում: Քըռակենը կյամ ա ծառեն ըռալին շոքում, աղոտկ անում, ասում. «Վա՛յ, ա քըթավուր սուրփ. իմ իրեսըս քու վընտանըտ տակը, տու քաշալն ան հօրան դանուն տանընս, քյուխվընն տղընն պահես: Քաշալը ծառեն հըշեն դաթան սնն ա անում.—Դո՛ւ, գո՛ւ, գո՛ւ...: Քըռակենը գլնդոնմ ա, թա սուրփը հօրան ընգլոննան ա, ասում ա.—Հա՛, իմ իրեսըս քու վընտանըտ տակը, մին մատաղ ըմ վիզավ օնում, վըբր քաշալը նան հօրան դանին տանընս, հացըս կըհըլավի:

Քըռակենը քիննամ ա տոն, քաշալը՝ դանուն կողտը:

Էն մին օրը քաշալը դանուն դարկում ա հանդ, ինքը քիննամ տանը քըշտին կողլը կենում, տընսնում քյուխվընն տղան եկավ: Նի յա մննում տոն, քըռըկնգանն ասում.—Ա՛յ անաստված, ըրկն սոված մըռալ ըմ, վըբրգե՞ղ ըս իլնվ: Տա թա՛ անիծած քաշալն ինձ խնփնվ ա: Ըսկսում ա նաղլ անընը, հինչ վըբր եղանը յիրան

տընալ աւ Քյուսվընն տղան ասում ա.—էս դննումը խնձոր ուտը-
նլավ քիիննակամ ըմ, խնձորին քըշվընն յիրա կըկլանա:

Էքսի օրը քյուսվընն տղան խնձոր ուտընլավ քիիննամ ա, քա-
շալն էլ հետան խնձորին քընը հըզվաքում ա, տանում հըրանց
հղըցավը վըրը ըծնլավ քիիննամ հանդ: Քըռակենն էլ էրկու յալլեխ
կապած, խնձորին հետավը քիիննամ ա, հըսնում հանդ Քաշալը
վըրը տընսնում ա, ասում ա.—Արեքս վկա, իմ քըռակենն վընսկե
կենգլ ա, հըրան պիտի տինիս քըշըռքեն մին թալին յիրա, վընս-
կեն էլ ածես էն մին թալը, ծիքլ տաս, ըրկոքան էլ յոր օնընս:

Քաշալն հըրան ծընոքավը յըլլըխենն պեց ա անում, տընս-
նում էս դննում ճոխտն էլ լափ ամմընն հինշավ լիգլը: Դնյին նան
տղան նստում ըն մին լնվ օտոսմ-խմոսմ, եր կենում քիիննամ
վարն անում:

Քըռակընը վըրը տոն ա քիիննամ, քաշալը կարճ հղըցավ հըս-
նում ա սուրփ ծառը, պիցրաննում հըշեն դաթումը կյողը կենում,
մենակ քըիթը տոն օնում: Քըռակենը կյամ ա սուրփ ծառընն տա-
կեն շոքում, ըսկսում ազոտկ անընը.—Վա՛յ, ա՛ քըթավուր սուրփ,
տու քըշալեն ան հըրան դնյուն տանընս, քյուսվընն տղընն պա-
հես: Քաշալը ծառեն դաթան սնս ա անում.—Գո՛ւ, գո՛ւ, գո՛ւ...
Քըռակենը դաշանք ա անում, ասում.—Ա՛ քըթավուր սուրփ, տու
իմ ազոտկըս ըսկաց, քյուսվընն տղընն պահես:

Ազոտկան ետը քըռակենը քիիննամ ա տոն, քաշալը՝ հանդ,
դնյուն կոշտը:

Էն մին օրը քաշալը դնյուն հանդ ա դարկում, ինքը տանը
կյողը կենում: Տընսնում ա քյուսվընն տղան եկավ: Քըռըկնզանը
մուտանում ա, թա՛ ալ անաստված, էրեգլ ինձ սոված ըսպընեցեր,
պա քեղ հինշ ըմ ասալ: Տա քըշալեն օլինը լոխ նաղլ ա անում:
Քյուսվընն տղան ասում ա.—Սօր հանդ ըմ քիիննական, նըղա-
ցած ըմ, տընդը քցի, պրանվընմ, մխըրե դինջնամ: Տա տընդը
քցում ա, քյուսվընն տղան պրանվում ա, քունավ հընցնում:

Նտնան քըռակենը կյամ ա եղ ածում քթըվուրեն մաշը, տի-
նում կրակեն, վըրը յըղըծու անըն, ինքը քիիննամ ճորը: Քաշալը
կյողը կացած տընդան տոն ա կյամ, քթավուրը կրական յոր օ-
նում, դաղ իլնծ եղը պիրում ածում քյուսվընն տղընն պերանը,
էլա կյողը կենում:

Քըռակենը ճիրան կյամ ա, տընսնում քյուսվընն տղան եղը
բխմալ առ, մըռուալ: Մնամ ա շնշմիշ իլնծ: Տես ա քիիննամ-կյամ,
մազըերը քանդում, տեն ա քիիննամ-կյամ, մազըերը քանդում, ըսկ-
սում լնց ինիլը: Քաշալը նի յա մննում տոն, թա էտ հինշ ա՛,

քրոակեն, քյուխվրեն տղան մընուալ ա, քարը փորեն, լաց մի ի-
նիլ, ես քշերը կըտանեմ հօրանց զարադամեն հօրթա՛վը քցիմ մաժ
ղոլ, ետ տընունամ: Քրոակենը թա՛ դե տընա իլի, տընա հի՛նչ ըս
անում:

Քաշալը քշերեն կեսին քյուխվրեն տղեն մեյդը տանում ա
հօրանց զարադամեն հօրթա՛վը քցիմ մաժ զոլ, ետ տընունում,
կյամ քըռըկնգանն ասում.—Տու մին մընծ պարկու մնան կաշվի
փոխան կարել տո, վըեր կյենաս, մինչև ծույներըտ հըսեն, ետնան
վըեր ըսկըսես լաց ինիլն ու ծնչներըտ թակըելը, պարկը պնցո՛ր
սաս ա ըննական, լոխճնան լավ էլ քու լացիտ սնան ա տոնա
կյիլնական:

Քրոակենը մին մընծ կաշվի պարկա փոխան ա կարում, կյե-
նում: Փոխանեն ճոնդը կյամ ա հըսնում մինչև ծնչները:

Քշերա՛վը շենումը լոխ գյո՛ղո՛ւմ ըն, վըեր քյուխվրեն տղեն
ըսպանալ ըն, քշերեն կեսին հօրթա՛վը քցալ զարադամը: Մարթիթյ,
կընանքթյ, լոխ կյամ ըն քյուխվրեն տոն, ըսկում լաց ինիլը:
էտ կնեգյն էլ ա քյինամ լաց ինո՛ւմ, համ ծնչները վըեր թակում:
Քաշալն էլ քյինամ ա մին ղրաղ տընղ վըեննը կենում, սնաը պեց
թողում. «Հո՛ւ ըրա՛վ, հո՛ւ չըրա՛վ, պըրկըփոխան կնեգյն ըրա՛վ»,
«Հո՛ւ ըրա՛վ, հո՛ւ չըրա՛վ, պըրկըփոխան կնեգյն ըրա՛վ»:

Լոխ հշում ըն, տընանում պըրկըփոխան կնեգյն էտ ա, տրան
փունում ըն մին կյիժ հորու հաճյա՛կ կապում, ճորուն թակում, պեց
թողում: Ծորեն ծառա ա ինո՛ւմ, վազ-վազ անում, սըրերա՛վ-քուլե-
րա՛վ փըխճը-փախճի անում: Էտ կնգանը ծընոքը պուկվում ա, ին-
գյո՛ւմ մին տընղ, վըեննը պուկվում ա, ինգյո՛ւմ մին օրիշ տընղ.
կլոխը պուկվում ա, ինգյո՛ւմ մին օրիշ տընղ, ջամգակը շան փայ
տընունում:

